

פרשת חקת

טעם לשלחן שבת משלחנם של רבותינו חכמי תימן

מדוע לא נתפרשו טעמי המצוות?

בפרשתנו אנחנו מוצאים את אחד היסודות החשובים ביותר בהשקפה על כל המצוות. שהנה מובא במדרש (במדבר רבה י"ט, ג' ועוד) שאמר שלמה המלך עברתי על כל התורה ומצאתי טעם למה שכתוב, אבל על פרשת פרה אדומה חקרתי ודרשתי ולא מצאתי טעם, ועל זה אמר אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני. ואמנם אומר מארי חיים כסאר בספרו קיץ המזבח, בכל המצוות שבתורה אפילו אלו שנראה לנו שאנחנו יודעים את הטעם שלהם, גם בהם התורה לא גלתה לנו את הטעם העמוק בשורש המצווה, רק טעמים יותר חיצוניים. ומדוע באמת לא גלתה לנו התורה את עומק טעמי המצוות? זאת כדי שלא נעשה את המצוות בגלל הטעם שלהם אלא רק לשם שמים כדי לעשות את ציווי ה', שכשאדם עושה את המצוות בלי הבנה בעומק המצווה, בזה ניכר שהוא עושה זאת מאהבת ה' ומיראתו ולא לשום כוונה אחרת. וזה הכוונה במה שכתוב בפרשה (י"ט, ב') זאת חקת התורה, ולא כתוב זאת חקת הפרה, ללמד אותנו שלא רק מצות פרה אדומה היא חוק בלי טעם, אלא גם כל שאר המצוות אף שאנו יודעים את הטעם הפשוט, מ"מ אין אנו יודעים את שורש הטעם, כדי שנוכל לעשות לשם שמים.

זמני השבת

שבת פרשת חקת
י' תמוז ה'תשע"ח

הדלקת נרות: 7:22

שקיעת החמה: 7:52

צאת השבת: 8:32

צאת השבת לר"ת: 9:05

מפסידין

ויפתח הגלעדי

(שופטים י"א)

לחיות בהלכה ענייני הלכה אקטואליים

פתיחת בקבוקים בשבת (א) מאת הרב חנוך בן ישי

שאלה: אני קבלתי על עצמי להחמיר לא לפתוח בקבוקים בשבת, האם מותר לי לבקש מחברי שמיקל בכך, שיפתח לי?

תשובה: שאלה זו היא שאלה יסודית בכל מצוות התורה במקום ששייך להחמיר או להקל, האם המיקל יכול לעשות עבור המחמיר. ובכן- אם קבלת על עצמך לנהוג כן בתורת "חומרא" ולא "מעיקר הדין", אתה רשאי לבקש מחברך שיפתח עבורך. אמנם אם קבלתך על כך היא "מעיקר הדין" [כגון שעמלת בסוגיה וכך יצא לך, או רבך סובר כן מעיקר הדין], הרי שאסור לך לבקש מחברך שיפתח עבורך.

ויש לכך ראייה מדברי החיד"א (מובא בשערי תשובה סוף סי' תקי"א) לגבי עישון סיגריות ביו"ט, שכידוע נחלקו בכך הפוסקים אם מותר לעשן ביו"ט [אם הוא בכלל 'שווה לכל נפש'], ודן החיד"א אם המחמיר על עצמו שלא לעשן ביו"ט אם יכול לתת למי שמתיר, והכריע כנאמר.

וכן דעת בעל המשנ"ב (בביאור הלכה סי' רצ"ו ס"ב ד"ה אם הוא חמור מדינה), וכן דעתו במשנ"ב סי' שפ"ו ס"ק מ"א. והביא הגרש"ז אויערבך ראייה לכך (שש"כ פמ"ז הע' פ"ח) מדין "לפני עיוור", שכשם שוודאי מותר לתת יין זה למי שמחמיר בדבר, ואין בכך לפני עיוור, ה"ה שיוצא ביין זה חובת קידוש. ועוד הביא ראייה מכך שחובה לענות אמן אחר מי שבירך על יין זה.

ונפק"מ מצויה בנידון דידן לגבי הכשרים, אם יכול להאכיל את חבירו הכשר שהוא לא סומך עליו. וזה תלוי אם הוא קיבל על עצמו שלא לאכול הכשר זה בתורת "חומרא" או "מעיקר הדין" וכנ"ל.

העלון מוקדש

להצלחת

הנדיב גבריאל מטטוב
אשר תורם מהונו
למוסדות תורה בעין יפה

לרפואה שלימה

למזל בת יהודה
בתוך שאר חולי ישראל

השאלות הפותחות

א. מתי נוסדה קרן "אור התורה", ומה הרקע והסיבה לייסוד הקרן? ב. מהן מטרות הקרן בעשייה בפועל? ג. מה כבר עשו בקרן "אור התורה"?

א. מתי נוסדה קרן "אור התורה" ומה הרקע והסיבה לייסוד הקרן?

הקרן נוסדה לפני שלוש שנים בשנת ה'תשע"ה. נתעוררנו לכך שבציבור הרווח כמעט ולא שומעים על ספרי חכמי תימן, על החידושים ועל הפסקים בהלכה. רק בהלכות הידועות, או בשאלות שמתעוררים בהם מפעם לפעם, ומבררים זאת בספרי הקיצורים של פוסקי זמננו התימנים, ללא ידיעת יסודי ההלכה והמנהג. וגם ספרים אלו של פוסקי זמננו לא נמצאים בהרבה בתי מדרשות, וכשרוצים לעיין בהם מוכרחים לחכות עד שיגיעו למקום שיש שם את הספרים.

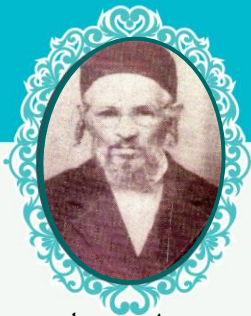
יתירה מזאת, כשבאים להסביר למי שלא תימני מה המקור או מה הטעם להלכה זו או למנהג זה, ורוצים להביא לו ראיה ממהרי"ץ או מהר"י בדיחי וכדומה, על פי רוב אין את האפשרות להראות לו זאת, כי ספרים אלו לא נמצאים במקום לימודם. וממילא אותו אדם נשאר בלי תשובה מספקת לאי הבנתו. וגם מהעדר הספרים יוצא שהרבה מאד, בפרט מי שאינו תימני, אינו מכיר בכלל את הספרים הללו ואת מחברם.

בעזרת ה' בשבועות הבאים נביא את התשובות על שאר השאלות, ועוד...

חצה להיות שותף למהפכה? גם אתה יכול!

בתרומה לקרן אור התורה אתה נעשה שותף לכל מפעלות הקרן להגדלת תורת חכמי תימן ולהפצת התודעה של פוסקי ומנהגי תימן בכל קהילות ישראל.

לתרומות וביורים חייג 052-716-6364 או פנה למייל kerenorhatora@gmail.com

מעשי הגדולים

סיפורי גדלות מחיי רבותינו

בעזרת ה' במדור זה נביא כל פעם ברציפות מעשים על אחד מגדולי הדור, ואחר כמה שבועות נתחיל על גדול אחר

הגאון הצעיר (א)

ביום בהיר אחד מצאו תלמידי ישיבת 'תורת חיים' בירושלים, נער צעיר כבן שלוש עשרה, יחיא עבאהל שמו, יושב בין כותלי בית המדרש ורוכן על מסכת יבמות הנלמדת בישיבה. בני הישיבה אשר מתוכה צמחו רוב גאוני ירושלים מיוצאי אירופה, תמהו מאד על המראה הלא שגרתו של נער צעיר ושחום אשר נראה שלומד בשקיקה את דפי מסכת יבמות שהיא מבין הקשות שבמסכתות הש"ס. גם המשגיח כשראה זאת תמה על פשר הענין, והבין כי ודאי מדובר בנער פשוט שרוצה להימנות על בני הישיבה על אף שעדיין קיים פער לימודי גדול בינו לבין שאר בני הישיבה. מיד גמר אומר בלבו לפנות אל הנער ולהוכיח לו בעדינות כי עדיין איננו ראוי ללמוד במקום זה. "האם יודע הנך שקיים סדר ללימוד, תחילה לומדים חומש ומשנה, ואח"כ פונים ללימוד הגמרא?" כך פנה המשגיח ברכות ליחיא הצעיר. "מוכן אני" השיב הנער ביראת כבוד "כי הרב יבחן אותי על דברי הגמרא שהנני לומד כעת". "על איזה דף תרצה להבחן?" שאל המשגיח בחוסר אמון. "מה שירצה הרב", השיב הנער בפשטות. מיד פתח המשגיח בדף מזדמן והתחיל לקרוא "בת ישראל לכהן שנישאת לכהן", ופנה בשאלה אל הנער "התוכל להמשיך את הנאמר בגמרא?" מיד השיב הנער "בת ישראל שנישאת לכהן תאכל בתרומה. מת ולה הימנו בן, תאכל בתרומה..." ומיד הוסיף "זה נמצא בדף פ"ו בסוף העמוד".

המשך בעזרת ה' בשבוע הבא

אני אשאל

שאלות מאתגרות

בעזרת ה' במדור זה נביא מדי שבוע שאלות בשלוש רמות קושי: קל, בינוני, קשה.

קל: מי היה המרא דאתרין של יהודי תימן לפני הרמב"ם?

בינוני: מה היו מוסיפים בקדיש בחיי הרמב"ם?

קשה: איזו איגרת כתב הרמב"ם ליהודי תימן מלבד איגרת תימן?

הידעת?

התשובות לשאלות משבוע שעבר

לרגל השבוע הראשון נביא כאן ידיעות שאינן שייכות לשאלות

א הידעת!? שאבותינו בתימן הקפידו להוריד את הנעליים לפני כניסתם לבית ה' (וכניס), לפי שבית הכנסת הוא בית מקדש מעט, וכשם שהעבודה במקדש היא ללא מנעלים, אף בבית הכנסת כן. וכדוגמת "של נעלך מעל רגלך". ואף היו להם תאים מיוחדים מחוץ לבית הכנסת ליתן שם את נעליהם.

ב הידעת!? שחכמי תימן היו ליהודי הודו למורי דרך, ושאלות רבות נכתבו ונשאלו מחכמי הודו לחכמי תימן, ואף כתבו על חכמי תימן תוארים מופלגים.